

TRI PRILOGA SLIKARSKOJ BAŠTINI DALMACIJE

Grgo Gamulin

KONAČNA POTVRDA ZA ANDRIJU BELLUNELLA

Problem bizarne »Bogorodice s djetetom«, koja je 1962. ušla u Galeriju umjetnina u Splitu, zapravo je već odavno riješen. Preostaje nam da ovom prilikom eliminiramo pomisao na Darija da Pordenone, koja je još zaostala kao neka mogućnost poslije recenzije Marije Walcher. Ova je naša kolegica, naime, prenijela prijedlog Gioseffija, i mišljenje da je autor splitske Bogorodice Andrea Bellunello (»o più tosto il suo pressunto maestro: Dario da Pardenone«).¹

Već iz dokumentacije koju je tršćanska kolegica objavila (dio Bellunellova poliptiha sv. Florijana iz 1480. u Forni di Sporta) proizlazilo je očigledno autorstvo ovog »obnovitelja furlanskog slikarstva«. Sada se to može nedvojbeno dokazati usporedbom s ovom »Bogorodicom s djetetom« iz katedrale u Oderzu.²

Pored lica Bogorodice, slikanog poput lica na »Poliptihu sv. Florijana«, tu su sklopljene ruke, položaj djeteta što spava u majčinu krilu i niz ostalih pojedinosti. Ispisana godina na podnožju prijestolja je 1477.

¹ *M. Walcher*, *Madonne su tavola in un libro di G. Gamulin e nella Mostra nel Museo Sartorio, Atti dei civici Musei di Storia ed Arte di Trieste* 8, 1973/75, Trieste 1975, str. 6, 7, sl. 5 i 6. Za povijest ove slike v. *G. Gamulin*, *Treća hipoteza za Čulinovića, »Telegram«*, br. 222, Zagreb, 24. VII. 1964; *K. Prijatelj*, *Madona iz zbirke Frezzati u splitskoj galeriji, Peristil* 6—7, Zagreb 1963—64; *K. Prijatelj*, *Studije o umjetninama u Dalmaciji, II*, Zagreb 1968; *G. Gamulin*, *Bogorodica s djetetom u staroj umjetnosti Hrvatske*, Zagreb 1971, str. 38, 143, sl. XXXIV. Na temelju ekspertiza kojima je ovo djelo na mletačkom tržištu bilo pripisivano Jurju Čulinoviću (G. Fiocco, G. Mariacher, P. Zampetti) i mi smo u Hrvatskoj, pošto smo ovu Bogorodicu od Italije dobili u ime kompenzacije, tu ideju prihvatili, ali uvijek samo hipotetički.

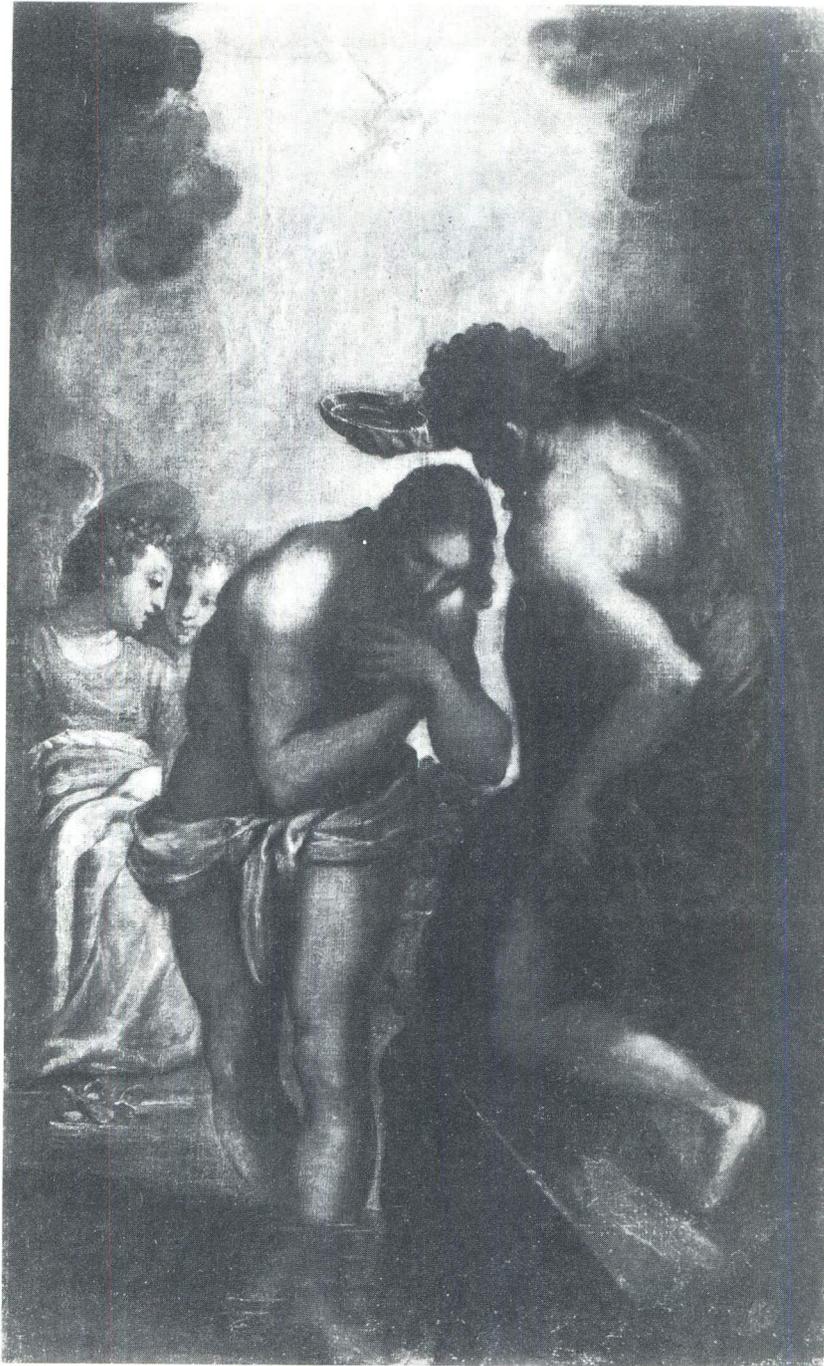
² *C. Furlan*, *Il Pordenone (katalog izložbe)*, Milan 1984, sl. 3, str. 27.

A. Bellunello, Bogorodica s djetetom, Split, Galerija umjetnina

A. Bellunello, Bogorodica s djetetom, Oderzo, katedrala

A. Vicentino, Krštenje Krista, Split, priv. zbirka

NEPOZNATO DJELO ANDREA VICENTINA U SPLITU

Za ovo skromno, ali veoma skladno »Krštenje Krista« (Zbirka J. Jeličić, Split) moglo bi se pomisliti i na kojeg drugog manirističkog epigona s kraja cinquecenta u Veneciji, kad ona dva anđela ne bi, na veoma nepretenciozan, ali jasan način odavala prisustvo utjecaja Paola Veronesa. To je poznata oznaka koja Andreu Vicentina razlikuje od ostalih eklektika ovog razdoblja, a koju je on vjerojatno prihvatio možda već u Vicenzi preko Zelottija i Fasole. Ne radi se ovdje ni o kakvoj njegovoj makinoznoj kompoziciji, a to zacijelo i čini simaptičnim ovu neveliku sliku na kojoj također nalazimo gigantske likove tako česte na njegovim kompozicijama: u palači Barbaran u Vicenzi, u Duždevoj palači u Veneciji, u S. Giovanni e Paolo u Veneciji.¹

To, naravno, još nije nikakovo uporište za naš prijedlog, ali podudarnost anđela s naše slike sa ženskim likovima, a osobito licima na Vicentinovim kompozicijama pružaju posve drugačiju uvjerljivost ovom atributivnom prijedlogu. Nalazimo tu podudarnost u »Parisovu sudu« u Gradskom muzeju u Padovi, na slici »Trgovina i Industrija« u Staroj Pinekoteci u Münchenu.² Pogotovo se ne može smatrati slučajem što na »Pogibiji Niobida« na Hradčanima u Pragu nalazimo u oblacima lice gotovo istog profila kao što je ono na splitskom »Krštenju Krista«.

SLIKA SANTA PERANDE U ŠIBENIKU

Doprinos jednom velikom slikaru, trebalo bi još dodati: nepravedno zapostavljenom. Jedino je Rodolfo Pallucchini u svom »Seicentu« odao priznanje ovom izvanrednom koloristi, koji je u sklopu palmeskog akademizma izveo senzacionalni obrat prema boji. To je, naravno, *Santo Peranda*. »In luci c'è — piše Pallucchini — una serietà di intenti che manca agli altri suoi contemporanei: un senso aristocratico della forma che si accompagna ad una ricerca nuova ed originale del colore.«¹

Lirsku mekoću ove male pale s »Pokopom Krista«, koju već dva ili tri desetljeća znam u zbirci samostana Sv. Lovre u Šibeniku, možemo objasniti samo autorstvom ovog sjajnog slikara, kojega nas je kromatika odavno oduševljavala u kneževu dvoru u Mantovi. Ali ne samo ta opća liričnost likova, nego i temeljna ideja invencije, komponirane u naglašenim dijagonalama, tipična je za Perandu. Sve je osim toga međusobno povezano atmosferom u kojoj se likovi formalno utapaju. Nema, doduše, na ovoj slici one svijetle palete i neočekivanih kromatskih odnosa koje znamo sa nekih njegovih radova; ali ne sa svih, i u tome vidim moguć-

¹ R. Pallucchini, *La pittura veneziana del Seicento*, Milano 1981, sl. 1253, 1255, 1264; E. Marini, *La Pittura del Settecento veneto*, Udine 1981, sl. 379, 380, 386.

² E. Marini, n. dj., sl. 384.

¹ R. Pallucchini, n. d., I, str. 44.

Santo Peranda, Oplakivanje Krista, Šibenik, Franjevački samostan sv. Lovre

Santo Peranda, Oplakivanje Krista, detalj, Šibenik, Franjevački samostan sv. Lovre

Santo Peranda, Visitacija, Venecija, S. Francesco della Vigna

nost da ovu malu oltarnu sliku ipak pripišemo Santu Perandi. Govori za to još i velika srodnost likova, veoma sumorno oblikovanih, ali i morellijanskih uporišta, kao što su to dva anđelčića gotovo ista kao na »Vizitaciji« u S. Francesco della Vigna u Veneciji, gdje i lice Bogorodice asocira na lica žena na slici u Šibeniku.

TROIS CONTRIBUTIONS AU PATRIMOINE PICTURAL DE DALMATIE

Grgo Gamulin

L'auteur accepte la proposition de Marie Walcher suivant laquelle *la Vierge à l'Enfant* de la Galerie d'Art de Split doit être attribuée à Andrea Belunello, rénovateur de la peinture de Furlanie; elle porte inscrite la date de 1477. A Split il attribue *le Baptême du Christ* de la collection J. Jelčić au peintre maniériste vénitien Andrea Vicentin, dont l'oeuvre est visiblement influencée par celle de Paolo Veronese, y découvrant ses qualités distinctives des peintures du palais Barbaran à Vicence, du Palais de Doges et de l'église San Giovanni e Paolo à Venise. *La mise au tombeau du Christ* appartenant à la collection d'oeuvres d'art du couvent des Franciscains St-Laurent de Šibenik est attribuée à Santo Perandia, car on reconnaît toutes les particularités de ce coloriste expressif du seicento vénitien.